

Охорона праці в осінньо-зимовий період

З настанням холодів кількість травм як серед населення в цілому, так і серед працівників підприємств і організацій значно зростає. Саме тому важливо підготувати до зимового періоду розпочинати заздалегідь. З метою недопущення травматизму відділом профілактики страхових випадків Сумського міського відділення управління виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України у Сумській області підготовлені рекомендації.

У холодну пору року на працівників можуть впливати такі несприятливі фактори: низька температура повітря, підвищена вологість (дощ, сніг, хуртовина), сильний вітер тощо. Передусім це стосується робітників, які працюють на відкритих майданчиках. Крім того, негативного впливу низьких температур зазнають робітники, які перебувають у закритих неопалюваних приміщеннях. За мінусових температур погіршуються умови руху, керування та проведення технічного обслуговування засобів виробництва, виникає небезпека замерзання систем охолодження в конструктивних елементах систем, де застосовують воду. Холодна погода вносить свої корективи в експлуатацію протипожежних систем та обладнання, використання опалювальних приладів, створює додаткову небезпеку виникнення пожежі.

Все це впливає на зростання виробничого травматизму в осінньо-зимовий період. Збільшення кількості нещасних випадків в осінньо-зимовий період також пов'язане з людським фактором: порушенням трудової та виробничої дисципліни, вимог інструкцій з охорони праці, режиму праці та відпочинку, невикористання засобів індивідуального захисту, порушенням вимог безпеки під час експлуатації транспортних засобів тощо. Як і торік, у 2021 році ситуація ускладнюється через пандемію COVID-19. Саме тому роботодавець повинен докласти максимум зусиль для захисту працівників та виробництва в осінньо-зимовий період, зокрема вжити всіх можливих заходів для профілактики поширення коронавірусної хвороби серед працівників.

Нормативне регулювання

Статтями 13, 14 Закону України «Про охорону праці» передбачено обов'язок роботодавця створити на робочому місці в кожному структурному підрозділі умови праці відповідно до вимог нормативно-правових актів. Зі свого боку, працівники у процесі виконання будь-яких робіт чи під час перебування на території підприємства мають дбати як про особисту безпеку та здоров'я, так і про безпеку та здоров'я інших працівників та відвідувачів. Окремі питання, пов'язані з виконанням робіт в осінньо-зимовий період (експлуатація будівель, споруд та засобів виробництва), урегульовано такими нормативно-правовими актами, як:

Кодекс законів про працю України;

Правила охорони праці на автомобільному транспорті (наказ МНС України від 09.07.2012 № 964);

Правила охорони праці під час виконання робіт на висоті (наказ Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 27.03.2007 № 62);

Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень ДСН 3.3.6.042-99 (постанова Міністерства охорони здоров'я України від 01.12.1999 № 42) та ін.

Показники мікроклімату для відкритих територій у холодну пору року регламентують Державні санітарні норми та правила «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу», затверджені наказом МОЗ від 08.04.2014 № 248 (далі — Гігієнічна класифікація).

Крім того, питання праці в холодний період року регулюються локальними актами: інструкціями з охорони праці за професіями і видами робіт (це може бути інструкція з охорони праці під час виконання робіт в осінньо-зимовий період), а також експлуатаційною документацією обладнання заводу виробника.

У Санітарних нормах мікроклімату виробничих приміщень ДСН 3.3.6.042-99 вказано: **Холодний період року — це період року, який характеризується середньодобовою температурою зовнішнього повітря, що дорівнює +10 град. С і нижче.**

Для робочої зони виробничих приміщень встановлюються оптимальні та допустимі мікрокліматичні умови з урахуванням важкості виконуваної роботи та періоду року. При одночасному виконанні в робочій зоні робіт різної категорії важкості рівні показників мікроклімату повинні встановлюватись з урахуванням найбільш чисельної групи працівників.

Підготовка до осінньо-зимового періоду

Охорона праці в осінньо-зимовий період передбачає розробку та введення в дію на кожному підприємстві з урахуванням місцевих умов організаційних та технічних заходів із зазначенням конкретних термінів виконання та відповідальних осіб.

Для зменшення впливу на виробництво несприятливих погодних умов зазвичай здійснюють:

перевірку тримальних та огорожувальних конструкцій будівель і споруд та усунення пошкоджень гідроізоляції фундаментів відповідно до вимог нормативної та проектної документації;

перевірку справності покрівлі та водостоків для відведення атмосферних і талих вод із даху будівлі;

перевірку технічного стану обладнання електроустановок, мереж водопостачання, каналізації і тепlopостачання, а також вентиляційних систем;

промивання устаткування та трубопроводів теплових мереж;

перевірку справності і готовності до роботи взимку вікон, ліхтарів, воріт, дверей та інших об'єктів, що відчиняються; перевірку опалювальної системи та приладів обігріву;

утеплення за необхідності приміщень будівель і споруд тощо.

Крім того, працівників забезпечують відповідними засобами індивідуального захисту (одяг, взуття, рукавиці) згідно з вимогами законодавства, робочим інвентарем для прибирання снігу та льоду, а також піском та іншими протиожедними матеріалами.

ЗІЗ від знижених температур мають відповідати вимогам:

ДСТУ EN 342:2017 «Одяг захисний. Комплекти та предмети одягу для захисту від холоду»;

ДСТУ EN 14058:2008 «Одяг захисний. Одяг спеціальний для захисту від знижених температур»;

ДСТУ EN 511:2017 «Рукавички захисні від холоду».

Для попередження можливого переохолодження працівників у холодний період в приміщеннях, де на робочих місцях мікрокліматичні умови нижче допустимих величин, планують:

облаштування повітряних або повітряно-теплових завіс біля воріт, технологічних та інших отворів у зовнішніх стінах, а також тамбурів-шлюзів;

виділення спеціальних місць для обігріву, встановлення засобів для швидкого та ефективного обігріву верхніх і нижніх кінцівок (локальний променево-контактний обігрів тощо);

встановлення внутрішньозмінного режиму праці та відпочинку для надання працівникам можливих перерв у роботі для обігріву.

Працівникам, які працюють у холодну пору року на відкритому повітрі, надають спеціальні перерви для обігрівання та відпочинку, що входять до робочого часу, що передбачено ст. 168 КЗпП України. Обладнати приміщення для обігрівання і відпочинку працівників — обов'язок власника підприємства або уповноваженого ним органу. Переліки працівників, які мають право на спеціальні перерви, погодні умови та тривалість і кількість перерв установлюють у колективних договорах.

Робота транспортних засобів в осінньо-зимовий період

Для забезпечення роботи транспортних засобів в осінньо-зимовий період роботодавець має організувати:

проведення сезонного технічного обслуговування машин;

заміну автомобільних шин на зимові;

утеплення кабін і двигунів машин та перевірку справності опалювальних пристроїв;

заміну мастила в агрегатах і вузлах машин на зимове;

заправлення системи охолодження двигуна низькозамерзаючою рідиною;

перевірку справності склоочисників; підготовку засобів для полегшення запуску двигуна в холодний період року;

утворення запасу зимових сортів палива, мастила, низькозамерзаючої рідини, гумотехнічних виробів, експлуатаційних матеріалів та інше.

Крім того, перед новим сезонним режимом експлуатування перевізник має забезпечити проведення інструктажу й отримання необхідних навичок персоналу, що забезпечує функціонування транспортних засобів.

Безпечне використання опалювальних приладів

Власник підприємства зобов'язаний подбати про безпечне використання на підприємстві опалювальних приладів. Необхідно дотримуватись таких правил:

нові підключення приладів слід проводити з урахуванням допустимого струмового навантаження електромережі;

електронагрівальні прилади мають бути встановлені на поверхні з негорючого матеріалу та на безпечній відстані від легкозаймистих матеріалів;

нагрівальні робочі частини електроприладів мають бути закриті захисними екранами або кожухами;

при опаленні невеликих приміщень масляними радіаторами та електропанелями із закритими нагрівальними елементами вони повинні мати справний індивідуальний електрозахист і терморегулятор;

увімкнені електрообігрівальні прилади не можна залишати без нагляду.

Також передбачаючи можливе максимальне навантаження на енергосистему у разі введення в дію в регіоні графіків аварійних відключень та (або) обмежень споживання електричної енергії і потужності роботодавцю до початку опалювального сезону необхідно спланувати порядок введення в дію на підприємстві відповідних протиаварійних заходів.

Важливим є своєчасне проведення з обслуговувальним персоналом котелень підприємства повторних інструктажів та навчання з питань охорони праці.

Виконання цих заходів, а також вимог законодавчих і нормативно-правових актів з охорони праці сприятиме створенню здорових і безпечних умов роботи та запобігатиме нещасним випадкам на виробництві. Пам'ятайте, профілактика травматизму в осінньо-зимовий період — найкращий засіб захистити працівників.